

РЕШЕНИЕ

№ 124

гр. Бургас, 31.01.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**ОКРЪЖЕН СЪД – БУРГАС, V ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ
СЪСТАВ**, в публично заседание на тридесети януари през две хиляди
двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Вяра Ив. Камбурова

Членове: Галя В. Белева

Димитър П. Стоянов

при участието на секретаря Тания Н. Михова
като разгледа докладваното от Галя В. Белева Въззивно гражданско дело №
20222100502240 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл. 258 - чл. 273 от ГПК.

С Решение № 2789 от 06.12.2022г. по гр.д. № 5745/2022 г. по описа на РС- Бургас, Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението” е осъдена да заплати на В. И. И. от гр.Несебър сумата от 465,82 лева, представляваща допълнително трудово възнаграждение за положен нощен труд, преизчислен до 53,77 часа извънреден труд, за периода 02.11.2019 г.- 10.07.2020г., ведно със законната лихва върху главницата, начинаей от датата на подаване на исковата молба- 07.09.2022г., до окончателното й изплащане, както и сумата от 107,69 лв., представляваща сборно обезщетение за забавено плащане на главницата, ведно със сумата от 400 лв. за направените по делото разноски.

С решението си районният съд е осъдил Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението”, да заплати по сметка на съда и сумата от 200 лв., включващи дължимата държавна такса и разноските за извършената експертиза.

Против решението е подадена въззивна жалба вх.№ 46614 от 13.12.2022 г. от Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението”, чрез юрисконсулт Татяна Стойкова. С нея решението е обжалвано изцяло. Изложени са оплаквания, че същото е неправилно и необосновано.

Сочи се, че решението е постановено при неправилно тълкуване и прилагане на нормативната уредба относно полагането, отчитането и заплащането на нощен труд от държавни служители, чиито служебни правоотношения са уредени от ЗМВР. Основният порок на решението се състоял в допускането на субсидиарно приложение на НСОПЗ, която според въззивникът е неприложима по съображения, изложени в отговора на исковата молба относно мотивите за неприложимост на общата правна уредба на трудовите правоотношения към предмета на спора, като за развити и допълнителни такива.

Приложението на общите правила по ЗДС и съответно на КТ и актовете за прилагането им било отклонено с чл.187, ал.9 от ЗМВР, която норма делегирала на министъра на вътрешните работи издаването на особен подзаконов нормативен акт, а от друга страна нормативната уредба на видовете допълнителни възнаграждения и на размера им изключвало субсидиарното прилагане на КТ, ЗДС и актовете, към които препращат. В подкрепа на този извод е извършен обстоен преглед на нормативната уредба, касаеща вида и условията на заплащане на възнагражденията на държавните служители в МВР. Редът за полагане, отчитане и заплащане на нощен и извънреден труд бил изрично уреден в ЗМВР, а непряко препращане за тези елементи на служебните правоотношения към КТ нямало. За неуредените в ЗДС и ЗМВР случаи препращането към КТ било съответно.

Излагат се доводи, че за процесния период са действали Наредба №81213-776/29.07.2016г. и Наредба №81213-36/07.01.2020 г. за реда за организацията и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата извън редовното работно време, режима на дежурство, времето за отдих и почивките на държавните служители в МВР. Видно от техния предмет- ясно дефиниран в чл.1 от посочените две наредби, тези две наредби, Наредбата за структурата и организацията на работната заплата, както и Наредбата за заплатите на служителите в държавната администрация имат еднакъв предмет на регламентация.

От тук е изведен извод, че предвид качеството на ищеца на държавен служител по чл.142, ал.1, т.1 от ЗМВР, съдържанието на неговото правоотношение с ответника се определя от нормите на ЗМВР и на издадените въз основа на последния наредби, които са специални спрямо ЗДСл, така и спрямо КТ. За разлика от КТ, който ограничава нощния труд на 7 часа дневно, такова ограничение не е предвидено в ЗМВР и при него нормалната продължителност на работното време през деня съвпада с нормалната продължителност на работното време през нощта и тя е 8 часа. Сочи се, че разграничението между двете уредби е обяснимо със спецификата на функционалните задължения на служителите по чл.142, ал.1, т.1 ЗМВР, пряко обусловена от значимостта на обществените отношения, с които е свързано изпълнението на техните функции. Тази специфика обуславяла и редица други различия именно по отношение обема на полагания труд.

Предвид различните условия, завишените изисквания и ограничения при полагане на труд в сравнение с работещите по трудови правоотношения лица и другите държавни служители, за служителите в МВР били предвидени редица компенсационни механизми, допълнителни материални стимули и нематериални блага, от каквито не се ползвали работещите по трудови правоотношения, включително и тези в системата на МВР, нито останалите държавни служители. Според въззивника, тези изводи следват от съпоставката между нормите на чл.107а, ал.18 от КТ, чл.67, ал.12 от ЗДСл и относимите в ЗМВР – чл.179, ал.4, чл.189, ал.1.

Посочено е, че полагането на труд през нощта и от държавните служители по чл.142, ал.1, т.1 от ЗМВР и от тези по т.2 на същата норма, и от работещите по трудови правоотношения, е свързано със задължение на работодателя да възмезди полагането му, като разпоредбите и на трите закона и на свързаните с тях наредби относно дължимостта на

допълнителното възнаграждение на нощния труд за всеки отработен нощен час или част от него и минималния размер на същото – 0,25 лв. са идентични.

Изтъква се, че предвиденото в чл.9, ал.2 НСОПЗ, за която наредба изрично е посочено в чл.2, ал.3, че не се прилага за служителите в трудово правоотношение в държавната администрация, за които се прилагал чл.107а от КТ, и в този смисъл тази наредба е още по – малко приложима за държавните служители в ЗДСл и ЗМВР, превръщането на нощния труд в дневен цели да установи дали в рамките на съответния отчетен период има положен извънреден труд. Тъй като в КТ била предвидена различна продължителност на допустимия нощен труд в сравнение с дневния такъв, законодателят е използвал математически алгоритъм, чрез който нощният труд да се приравни в дневен, за да стане възможно събирането му с отработените дневни часове, съпоставянето му с нормалната продължителност и съответно констатиране дали е положен извънреден труд. Превръщането ставало чрез умножаване на отработените нощни часове с коефициент, равен на отношението между нормалната продължителност на дневното и нощното работно време, установени за подневно отчитане на работно време за съответното работно място, тоест $8:7=1,143$. С основание разпоредба, идентична с тази по чл.187, ал.9 от НСОПЗ не била предвидена в наредбите по чл.187, ал.9 от ЗМВР, защото за държавните служители нормалната продължителност на дневния и нощния труд съвпадал и коефициентът, изчислен по посочения начин би бил 1. Цитира практика в подкрепа на тезата си.

Отсъствието на норма, която да регламентира преизчисляване на нощните часове нощен труд с коефициент, равен на отношението на нормалната продължителност на работното време през деня и нормалната продължителност на работното време през нощта не означавало, че е налице празнота в правната уредба, а означавало, че органът, комуто е делегирано правомощието по създаване на наредба относно прилагането и отчитането на труда, е последователен, защото по ЗМВР нормалната продължителност на работното време през деня и нощта била еднаква и този коефициент се равнявал на 1. Тази преценка не подлежала на съдебен контрол. Израз на това било е и изменението на ЗМВР от 07.07.2020 г., в сила от 11.07.2020 г.

Изложени са и доводи в насока, че уредбата в ЗМВР е изчерпателна, защото законът съдържа същата пълна уредба на правоотношенията по повод полагането на труд в МВР, каквато се съдържа и в КТ относно трудовите правоотношения, както и в ЗДСл – относно служебните правоотношения. Изтъква се, че общият закон може да намери приложение само в случай, че специалния препраща към него или ако в специалния закон изобщо липсват разпоредби, уреждащи подобен вид правоотношения. В случая, специалният регламент бил в чл.187, ал.1 и 3 от ЗМВР. Нормата, регламентираща 8- часова продължителност на работното време била установена в закон и се ползвала с презумпцията за конституционност и задължителност за прилагането ѝ докато не бъде оспорена пред КС. Следователно, същата не можела да бъде дерогирана или суспендирана, още по- малко от подзаконов нормативен акт като НСОПЗ. Дори да била приложима общата уредба, липсват коефициент за преобразуването на нощните часове в дневни, а чл.20 от НЗСДА предвиждал заплащането на допълнително възнаграждение за всеки отработен час нощен труд в размер на 0,25 лв.

Затова решението на РС било неправилно и незаконосъобразно.

Вторият съществен пропуск на съда според въззивника е, че извода, че при преизчисляване на положените от служителите в МВР часове нощен труд в дневен, на ищеца се дължи заплащане като за извънреден труд, не бил мотивиран по никакъв начин, въпреки че в исковата си молба ищецът претендирал заплащане на извънреден труд за време, попадащо в рамките на 24-часовите му дежурства.

Моли въззивният съд да постанови решение, с което първоинстанционното решение да бъде отменено като неправилно, като вместо него съдът да постанови друго, с което да отхвърли предявените искове.

Претендират се разноси съгласно приложен списък. Не са заявени доказателствени искания. Прави се евентуално възражение за прекомерност на претендирания от въззиваемия адвокатски хонорар.

В срока по чл.263 ал.1 от ГПК е постъпил писмен отговор на въззивната жалба от ищцовата страна, представлявана от адв.Билянова. С него подадената въззивна жалба се оспорва като неоснователна.

Твърди се, че условията и редът за изплащане на допълнителните възнаграждения за полагане на труд през нощта, в рамките на процесния период се определят от няколко наредби. Посочва, че в Наредба № 81213-592/25.05.2015г. и Наредба № 81213-779/29.07.2016г. липсва изрична норма, съответстваща на чл.31, ал.2 от Наредба № 81213-407/11.08.2014г., според която при сумирано отчитане на отработеното време общият брой часове положен труд между 22.00 ч. и 6.00 ч. се преобразува с коефициент 0,143. Подчертава, че липсата на изрични норми в наредбите, действали по време на процесния период, не следвало да се тълкува като законово въведена забрана за преизчисляване на положения нощен труд от служителите на МВР, тъй като същата представлявала празнота в нормативната уредба, поради което се прилагала общата такава. Действително ЗМВР и ЗДС съдържали специални норми и уреждали специфични правоотношения, но не следвало да се приеме, че тези норми следва да поставят техните адресати в по-неизгодно положение от правоотношения по КТ. Констатираната непълнота следвало да се преодолее със субсидиарното приложение на чл.9, ал.2 от НСОПЗ.

Посочва, че съгласно чл.9б от НРВПО при сумирано изчисляване на работното време по чл.142 ал.2 КТ се определя норма за продължителност на работното време в часове, като броят на работните дни по календар, включени в периода на отчитане се умножи по дневната часова продължителност на работното време в трудовия договор. Утвърждават се графици, като сборът от работни часове по графика не трябва да е по-голям от нормата за продължителност на работното време по чл.9б НРВПО.

Сочи, че според чл.9г от НРВПО, ако отработените часове от работника в края на периода, за които е установено сумирано изчисляване на работното време са повече от часовете, определени съгласно чл.9б, се отчитат за извънреден труд по реда на чл.149 КТ без превръщане на нощните часове в дневни. В последствие думите „без превръщане на нощните часове в дневни“ се заличават, от което следва, че волята на законодателя е да признае за извънреден труд часовете получени след преобразуване на нощните часове в дневни. Независимо, че горното изменение на НРВПО било направено по време на процесния период, то през целия период действало правилото на чл.18, ал.3 от НСОПЗ. Цитира и нормата на чл.9, ал.5 от Наредбата за трудовата книжка и трудовия стаж, според която нощните часове труд също се превръщат в дневни. Ето защо счита, че общия разум на закона е да признае нощните часове преизчислени в дневни с коефициент 1,143, както за брой отработени дни, така и за пресмятане на трудов стаж, така и за отчитане на извънреден труд.

Във връзка с постановеното от СЕС решение от 24.02.2022 г. по дело С-262/20, посочва, че СЕС е приел, че не може да се приеме, че не се налага да се приема национална

правна уредба, която да предвижда, че нормалната продължителност на нощния труд за работниците в публичния сектор е по – кратка от предвидената за тях нормална продължителност на труда през деня, но е посочил, че при всички случаи в полза на тези работници трябва да има други мерки за защита, които да компенсират това. Не можело да се приеме, че такива „мерки за защита“ са предвидени в българското законодателство. Привилегиите, уредени в ЗМВР, били предвидени и за всички служители в ЗМВР, независимо от това дали полагат нощен труд или не. След като те не били насочени към специалната категория служители, полагащи труд през нощта, нито се предоставяли поради съобразяване с продължителността на работата им през нощта, а обхващат всички работещи в системата на МВР, то те нямали качеството на обезщетение. Излага становище, че категорично нощният труд следва да бъде обезщетяван, а в българското законодателство липсвал механизъм, който да предвижда такова обезщетение. Развити са съображения.

Моли съдът да отхвърли въззивната жалба като неоснователна, обжалваното решение да бъде потвърдено като правилно и законосъобразно. Претендират се разноси. Не са заявени доказателствени искания.

По допустимостта на производството:

Въззивната жалба е подадена в законоустановения срок, от надлежно упълномощен представител на страна, която има правен интерес от обжалване на решението. Жалбата отговаря на изискванията на чл.260 и 261 ГПК и е допустима, поради което следва да се разгледа по същество.

Бургаският окръжен съд, като взе предвид становищата на страните, прецени събраните по делото доказателства и съобрази разпоредбите на закона, приема за установено следното:

Предявеният главен иск е с правно основание чл.178, ал.1, т.3, вр. чл.187, ал.5, т.2 ЗМВР /в редакцията до 10.07.2020г./, а претенцията за обезщетение за забавено плащане е с правно основание чл.86 от ЗЗД.

Ищецът твърди, че в процесния период от 02.11.2019г. до 10.07.2020г. е полагал труд като държавен служител на длъжността „Водач на специализиран автомобил-І І ст.“ и „Водач на специализиран автомобил-І ст.“, група „ПГАСД на сектор „ПБС на Летище Бургас“ към Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“- Бургас, която е на структурно подчинение към Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението” при МВР. Полагал 24- часови дежурства, включващи и нощен труд, според него общо 375 часа. Претендира /след изменение по чл.214 ГПК на първоначалната си претенция/ за осъждане на ответника да му заплати сумата от 465,82 лв., представляваща дължимо допълнително възнаграждение за 53,77 часа извънреден труд през процесния период, получени при преизчисляване на положения от него нощен труд в дневен с коефициент 1,143 съобразно чл.9, ал.2 от НСОПЗ, ведно със законната лихва от подаване на исковата молба до окончателното плащане, както и сумата от 107,69 лв.- сборно обезщетение за забавено плащане в размер на законната лихва върху главницата за периода от възникване на вземането до подаването на исковата молба. Ангажира доказателства. Претендира разноси.

В отговора на исковата молба ответникът - Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението” - МВР, чрез процесуалния си представител е оспорил предявените искове като неоснователни и недоказани по размер. Посочил е, че положеният от ищеца

извънреден труд по чл.178, ал.1, т.3 от ЗМВР е бил надлежно начислен и своевременно заплатен по правилата на действалата през процесния период Наредба № 8121з-776/ 29.07.2016г. Сочи, че нормативната база изчерпателно урежда основанията и редът за изплащане на възнагражденията за нощен труд на държавните служители в МВР. Според него не намира приложение Наредбата за структурата и организацията на работната заплата, издадена на основание КТ, понеже съгласно §1, т.2 от ЗР на кодекса същата се прилагала само за работници и служители по трудово правоотношение /чл.2, ал.2/, какъвто не е бил ищецът през процесния период. Подчертава, че законодателят е определил продължителност на нощния труд от 8 часа- така чл.187, ал.3 ЗМВР, поради което не е налице твърдяната празнота, която да обуславя приложението на НСОРЗ по аналогия. Развити са подробни съображения. Моли исквете да бъдат отхвърлени.

Районният съд е приел, че в действалите в процесния период наредби на министъра на МВР не е предвидено преобразуване на часовете положен нощен труд към дневен с коефициент 0,143, каквото е съществувало по Наредба №8121з-407/ 11.08.2014г. /действала до 1.04.2015г., а в следствие от 11.07.2016г. 2.08.2016г. поради отмяната на наредбата от 2015г. с решение на ВАС/. Счел е, че е налице нормативна празнота в специалната правна уредба, поради което субсидиарно приложение намира общата НСОРЗ, и в частност правилото на чл.9, ал.2 от същата, тъй като обратното разбиране би поставило в неравностойно положение държавните служители при МВР спрямо работниците и служителите, работещи по трудови правоотношения. Съобразно приетото експертно заключение, съдът е счел исквете за основателни и доказани в установения от вещото лице размер, поради което исквата претенция за главницата е уважена в претендирания размер /съобразно приетото изменение/, ведно с акцесорните претенции за мораторна и законна лихва, съответно начислени върху главницата за периодите до и след предявяването на иска.

Приел е също, че горните изводи не се променят от постановеното Решение на СЕС от 24.02.2022г. по дело С-262/20г., тъй като липсва механизъм за гарантиране защита здравето и безопасността на служителите в МВР с оглед по- голямата продължителност на нощния труд.

Съгласно разпоредбата на чл.269 ГПК, въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, по допустимостта му – в обжалваната част, а по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата. Ето защо правилността на първоинстанционното решение се проверява само в рамките на оплакванията на въззивника.

Бургаският окръжен съд намира обжалваното решение за валидно и допустимо, а по същество- правилно.

Както пред първата, така и пред въззивната инстанция страните не спорят по фактите, изложени в исквата молба, относно съществуващото между тях служебно правоотношение, заемащата от ищеца длъжност, организацията и продължителността на работното време на ищеца за процесния период, както и за това, че на същия е начислявано и заплатено допълнително възнаграждение за нощен труд- 0,25 лв. на час.

Районният съд е обсъдил всички относими и допустими доказателства- писмени и съдебно-икономическа експертиза, въз основа на които е достигнал до правилни изводи

относно релевантните за спора факти. Във въззивното производство не са ангажирани доказателства, които да променят приетата и изяснена от първата инстанция фактическа обстановка, поради което настоящият съдебен състав я възприема изцяло и препраща към нея на основание чл.272 ГПК, поради което не е необходимо същата да се преповтаря в настоящото решение. Въззивната инстанция споделя изцяло и правните изводи на първоинстанционния съдебен състав.

Бургаският окръжен съд намира за неоснователни изложените във въззивната жалба оплаквания.

Съгласно разпоредбата на чл.178, ал.1, т.3 ЗМВР, към основното месечно възнаграждение на държавните служители се изплащат допълнителни възнаграждения за извънреден труд.

Дефиниция за понятието „извънреден труд” се съдържа в нормата на чл.143, ал.1 КТ. Това е трудът, който се полага по разпореждане или със знанието и без противопоставянето на работодателя или на съответния ръководител от работника или служителя извън установеното за него работно време. Идентична е разпоредбата на чл. 50а, ал.1 от ЗДСл (приета в процесния период - ДВ, бр. 57 от 2016 г.) - извънреден е трудът, който се полага от държавния служител извън установеното за него работно време, освен в случаите по чл. 50, въз основа на мотивирана писмена заповед на органа по назначаването. **От съществено значение за настоящия казус е ал.2 на чл.50а от ЗДСл, тъй като ищецът има качеството на държавен служител в системата на МВР.** Според тази норма относно допустимостта, продължителността, отчитането и заплащането на извънредния труд се прилагат съответните разпоредби на Кодекса на труда.

Според чл.187, ал.5, т.2 и ал.6 от ЗМВР **/редакцията, действала преди изменението на закона с ДВ бр.60 от 7.07.2020г./**, който е приложимият закон за процесния период спрямо държавните служители по чл.142, ал.1, т.1 от ЗМВР, какъвто несъмнено е ищецът /виж чл.142, ал.1, т.2 ЗМВР/, работата извън редовното работно време от 280 часа годишно се компенсира с възнаграждение за извънреден труд за отработени до 70 часа на тримесечие – за служителите, работещи на смени, чрез заплащане с 50% увеличение върху основното месечно възнаграждение. Т.е., макар в ЗМВР да липсва дефиниция за понятието извънреден труд, въз основа на цитираната норма може да се направи извод, че за държавните служители в МВР, работещи на смени, това е времето до 70 часа на тримесечие, което надвишава редовното им работно време.

В случая, съгласно чл.187, ал.1 ЗМВР **/редакцията преди изменението на закона с ДВ бр.60 от 7.07.2020г./** нормалната продължителност на работното време на държавните служители в МВР е 8 часа дневно и 40 часа седмично при 5-дневна работна седмица, като работното време на държавните служители се изчислява в работни дни – подневно, а за работещите на 8-, 12- или 24-часови смени – сумарно на тримесечие.

При работа на смени **е възможно** полагането на труд и през нощта между 22.00 и 6.00 ч., като **работните часове не следва да надвишават средно 8 часа** за всеки 24-часов период- така чл.187, ал.3 ЗМВР. Използваният от законодателя термин „е възможно” сочи, че осемте часа нощен труд са максимално допустимите, но не означава, че това е

нормативно установения размер на нормалната продължителност на нощния труд на държавните служители от системата на МВР, работещи на смени, тъй като всъщност няма фиксирана нормална продължителност на нощния труд. Последният извод се подкрепя и от приетите изменения на ЗМВР с ДВ бр.60 от 2020г., според които /чл.187, ал.1, изр.2/ **вече е фиксирана нормална продължителност на работното време през нощта- 8 часа за всеки 24- часов период. Приета е и нова разпоредба на чл.187, ал.4 ЗМВР, съгласно която при сумирано изчисляване на работното време нощните часове се превръщат в дневни с коефициент, равен на отношението между нормалната продължителност на работното време през нощта по ал.1. Тези материално-правни норми действат занапред- след влизане в сила на закона, с който са приети, а за процесното правоотношение се прилагат действащите до влизането в сила на закона норми на ЗМВР, които не предвиждат нормалната продължителност на работното време през нощта.**

Съгласно чл.187, ал.9 от ЗМВР редът за организацията и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата на държавните служители извън редовното работно време, режимът на дежурство, времето за отдых и почивките за държавните служители се определят с наредба на министъра на вътрешните работи.

За процесния период на основание горепосочената норма са били приети Наредба № 8121з-908/2.08.2018 г. и Наредба №8121з- 36 от 7.01.2020г. /действала до отмяната ѝ на 30.10.2020г./ за реда за организацията и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсиране на работата извън редовното работно време, режима на дежурство, времето за отдых и почивките на държавните служители в МВР. Цитираните наредби съдържат аналогични на законовата разпоредба текстове относно възможността на държавните служители в МВР да полагат труд и през нощта между 22.00 и 06.00 часа, като работните часове не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24-часов период (чл.3, ал.3 от двете наредби). И в двете наредби – в чл.31 от първата и чл.33 от втората, е предвидено, че отработеното време между 22.00 и 06.00 часа се отчита с протокол, който се изготвя до десето число на месеца, следващ месеца на полагане на труда, като при отчитане на броя **часове** време на труд между 22.00 и 06.00 часа, в протоколите за отчитането им броят часове се посочва само в цяло число.

В наредбите обаче липсва изрично регламентирано правило за начина и методологията, по която следва да се отчитат отработените часове за положения труд през нощта, каквато е била уредбата в предходната Наредба № 8121з-407/11.08.2014 г. (отм.) – чл.31, ал.2 от същата, който гласи, че при сумирано отчитане на отработеното време общият брой часове положен труд между 22.00 и 06.00 часа за отчетния период се умножава по 0,143, като полученото число се сумира с общия брой отработени часове за отчетния период. Касае се за празнота в специалната уредба, приложима към държавните служители в МВР, както правилно е приел и районния съд, като възраженията на въззивника по този въпрос са неоснователни.

При съпоставката на нормите, регламентиращи извънредния труд /цитирани по-горе/, се налага извод, че **до изменението на ЗМВР с ДВ бр.60 от 7.07.2020г.** законодателят се е стремил към идентичност по отношение на основните характеристики на извънредния труд

спрямо всички категории работници /служители, както по КТ и по ЗДСл, така и спрямо тези по чл.142, ал.1, т.1 ЗМВР- касае се за труд **над установената за работника/ служителя продължителност на работното време** (терминология според КТ и ЗДСл), или **над редовното работно време** до 70 часа на тримесечие (терминология според ЗМВР). От съществено значение е **идентичността в заплащането на извънредния труд** /когато по ЗМВР той се компенсира в пари/ - така чл.187, т.6 от ЗМВР, чл.150 КТ вр. чл.262, ал.1, т.4 от КТ и чл.50а, ал.2 от ЗДСл.

Дали е превишена установената за съответния служител продължителност на работното време следва да се преценява с оглед установената в съответните закони /подзаконови нормативни актове/ отчетност на работното време за съответната категория лица, изхождайки от нормалната му продължителност, която гарантира както ефективното изпълнение на служебните задължения, така и запазване здравето на работника/ служителя.

Принципът на отчитане на работното време е обективизиран в чл.142, ал.1 и 2 от КТ- в работни дни - подневно. Според ал.2 от същата норма работодателят може да установи сумирано изчисляване на работното време - седмично, месечно или за друг календарен период, който не може да бъде повече от 6 месеца. В ЗМВР- чл.187, ал.3 **/преди изменението с ДВ бр.60 от 7.07.2020г./**, регламентацията е сходна- работното време на държавните служители се изчислява в работни дни - подневно, а за работещите на 8-, 12- или 24-часови смени - сумирано за тримесечен период /преди изменението от 2016г. периодът е едномесечен/.

Редът и начинът на отчитане на работното време при сумирано работно време не са установени в закона /КТ, ЗДСл и **ЗМВР- до изменението му с ДВ бр.60 от 7.07.2020г./**, а се съдържат в съответните подзаконови нормативни актове- НРВПО /наредбата за работното време, почивките и отпуските/ и НСОПЗ /наредбата за структурата и организацията на работната заплата/ за работещите по трудово правоотношение и в наредбите на министъра на МВР, издадени въз основа на законовата делегация по чл.187, ал.9 ЗМВР /преди изменението с ДВ бр.60/20г./ за държавните служители в МВР.

Съгласно чл.9а, ал.4 от НРВПО /в сила от 1.01.2018г./, когато се полага нощен труд, сборът от работните часове по графика на работника или служителя по ал.3 се изчислява след превръщане на нощните часове в дневни за смените с 4 и повече от 4 часа нощен труд с коефициента по чл.9, ал.2 от НСОПЗ. Съответно чл.9г от НРВПО /в сила от 1.01.2018г./ предвижда отработените часове от работника/ служителя, които в края на периода, за който е установено сумирано изчисляване на работното време, са повече от часовете, определени съгласно чл.9б, да се отчитат за извънреден труд по реда на чл.149 от КТ пред инспекцията по труда.

Съгласно чл.9, ал.2 от НСОПЗ, при сумирано изчисляване на работното време нощните часове се превръщат в дневни с коефициент, равен на отношението между нормалната продължителност на дневното и нощното работно време, установени за подневно отчитане на работното време за съответното работно място. Тъй като според КТ нормалната продължителност на дневното работно време е 8 часа, а на нощното- 7 часа, то отношението между двете величини формира коефициент 1,143.

В наредбите на министъра на вътрешните работи, действали през процесния период, чл.21, ал.2 от Наредбата от 2016г. /респективно- чл.22, ал.2 от Наредбата от 2020г./ сочи, че работното време на държавните служители, работещи на смени, се изчислява в часове, сумирано за едномесечен /респективно тримесечен/ период. Идентична е разпоредбата и на чл.18, ал.2 от предхождащата процесния период наредба, издадена през 2014г. Чл.31 /респективно- чл.32/ от приложимите към казуса наредби предвижда, че отработеното време между 22.00 и 06.00 часа се отчита с протокол, който се изготвя до десето число на месеца, следващ месеца на полагане на труда, като при отчитане на броя **часове** време на труд между 22.00 и 06.00 часа, в протоколите за отчитането им броят часове се посочва само в цяло число.

Видно е, че в процесните Наредби, издадени на основание чл.187, ал.9 от ЗМВР липсва норма, аналогична на чл.9а, ал.4 от НРВПО и чл.9, ал.2 от НСОПЗ. Затова и правния спор по делото се свежда до това дали уредбата по тези наредби на министъра на вътрешните работи изключва приложението на чл.9а, ал.4 от НРВПО и чл.9, ал.2 от НСОПЗ.

Настоящият съдебен състав намира, че отговорът на този въпрос е отрицателен.

Както и по-горе се посочи, в ЗМВР /до изменението му с ДВ бр.60 от 2020г./, както и издадените въз основа на него наредби, не е определена нормалната продължителност на нощното работно време на държавните служители в МВР. Това, че според изготвените графици на дежурства, държавните служители при МВР, които работят на 12 или 24- часови смени, е следвало да полагат и реално са полагали 8 часа нощен труд не означава, че това е нормалната продължителност на нощния труд. След като в специалния закон- ЗМВР, е липсвала ясна и категорична норма, която да фиксира нормалната продължителност на нощния труд, то съгласно чл.46, ал.2 ЗНА за неуредените от него случаи следва да се приложат разпоредбите, които се отнасят до подобни случаи, ако това отговаря на целта на акта. Именно такъв е и настоящият случай. С оглед безспорния факт, че служителите в МВР са държавни служители, то за неуредените в специалния закон отношения следва да се приложи общия закон, а именно Закона за държавния служител (ЗДСл). В този смисъл са и задължителните указания на ВКС, дадени в ТР № 6/06.11.2013 г. по тълк.дело № 6/2012 г. на ОСГТК на ВКС, съгласно които ЗДСл се прилага субсидиарно за правоотношенията на служителите на МВР и при липса на изрична разпоредба в ЗМВР за нормалната продължителност на нощния труд /до изменението на ЗМВР от 2020г./, следва да се прилага разпореденото в него, тъй като обратното разбиране би поставило в неравностойно положение държавните служители в МВР спрямо другите държавни служители, както и спрямо работниците и служителите, работещи по трудови правоотношения. Следователно, разпоредбите на чл.67, ал.3 ЗДСл и чл.50а, ал.2 от ЗДСл, които препращат към уредбата по КТ, респективно- към тази по чл.9, ал.2 от НСОПЗ, за процесния период намират субсидиарно приложение при изчисляване отработеното работно време от държавните служители по чл.142, ал.1, т.1 от ЗМВР, работещи при сумирано работно време, съответно- и при определяне дали същите са положили извънреден труд за съответния едно /три/-месечен/ период на отчитане.

Въззивната инстанция намира още, че прилагането на коефициент 1,143 не се отнася

само до случаите, когато през нощта работникът работи по-малко часове от нормалната продължителност на дневното работно време, а намира приложение и когато продължителността на положения нощен труд надхвърля нормалната продължителност на нощното работно време /7 часа/, тъй като нормата на чл.9а, ал.4 от НРВПО, в последното си изречение, изрично предвижда кои са изключенията от това правило, като понастоящем приложението ѝ е изрично уредено в чл.9г от НРВПО. Несъстоятелна е тезата, че последната разпоредба касае само отчитането пред Инспекцията по труда на часовете, определени по чл.9б от НРВПО за извънреден труд. Няма съмнение, че отчитането на работното време, респективно- на превишението му, е неразривно свързано с неговото заплащане, наред със задълженията за отчетност пред Инспекцията по труда /последното-установено предвид принципната забрана на извънредния труд/.

Горните изводи не се променят и от постановеното Решение на СЕС от 24.02.2022г по дело С-262/20, образувано по преюдициалното запитване, отправено от РС-Луковит. В решението е прието, че чл.8 и чл.12, б.„а“ от Директива 2003/88ЕО не налагат да се приема национална правна уредба, която да предвижда, че нормалната продължителност на нощния труд за работници в публичния сектор е по-кратка от нормалната продължителност на труда през деня. В тази връзка СЕС е приел, че във всички случаи в полза на такива работници трябва да има други мерки за защита под формата на продължителност на работното време, заплащане, обезщетения или сходни придобивки, които да позволят да се компенсира особената тежест на нощния труд. В случая, в българското законодателство до 2020 г. не съществува норма, определяща нормалната продължителност на нощния труд на държавните служители в системата на МВР, поради което отговорът на въпроса по т.1 от решението на СЕС не променя становището на настоящия съдебен състав, изложено по-горе в мотивите. От друга страна, БОС намира, че предвиденото заплащане на нощния труд от 0.25 лв. за всеки отработен час и ободряващи напитки, на което се позовава въззивника, не може да компенсира особената тежест на нощния труд, по смисъла вложен в решението на СЕС. Следва да се има предвид, че посочената ставка от 0,25 лв. е определена и в чл.8 НСОПЗ, т.е. и работниците по трудово правоотношение също получават допълнително възнаграждение в този размер за всеки отработен час нощен труд, което води до извод, че в това отношение е налице равно третиране между държавните служители в МВР и работещите по трудово правоотношение. Остава обаче различното третиране на двете категории лица по отношение на преобразуването на нощните часове в дневни. А това означава, че посоченото допълнително заплащане от 0,25 лв. на час не съставлява компенсаторен механизъм за служителите в МВР по начин, различен от прилагания за работещите по трудово правоотношение. Ето защо се налага извод за липсата на такъв механизъм за гарантиране защитата на здравето и безопасността на служителите в МВР с оглед по-голямата продължителност на нощния труд. Останалите посочени от въззивника придобивки – ранно пенсиониране, безплатна храна, униформено облекло, обезщетения при прекратяване на служебното правоотношение в по-голям размер и др., не могат да бъдат възприети от съда като такива, компенсиращи конкретно тежестта на полагания нощен труд. Изложените по-горе изводи на настоящия съд не се променят и от приетото по т.2 в

решението на СЕС, че чл.20 и чл.31 ХОПЕС допускат определената в законодателството на държава-членка нормалната продължителност на нощния труд от седем часа за работниците от частния сектор да не се прилага за работниците от публичния сектор, вкл. полицаи и пожарникари, ако такава разлика в третирането се основава на обективен и разумен критерий, т.е. е свързана с допустима от закона цел на посоченото законодателство и е съразмерна с тази цел. Тук следва отново да се има предвид, че до 2020 г няма определена нормална продължителност на нощния труд за държавните служители в системата на МВР, а такава е определена по-късно. А изложените доводи от въззивника за специфичния характер на работа на служителите в МВР, свързана със защита правата и свободите на гражданите, противодействие на престъпността и опазване на обществения ред, с което се обосновава различното третиране, не могат да бъдат възприети като обективен и разумен критерий, свързан с допустима от закона цел за неприлагане преобразуването на часовете положен нощен труд в дневен. Това е така, защото посочените по-горе придобивки са свързани именно със специфичния характер на длъжността, а не конкретно с полагането на нощен труд. Показателно в тази връзка е, че до м.август 2016 г. наредбите на министъра на МВР са предвиждали преобразуване на нощните часове в дневни, като отпадането му след този момент не е обосновано с никаква допустима от закона цел. Но дори и да се приеме, че подобна цел е налице, както бе посочено по-горе, в полза на служителите в МВР не са предвидени мерки за защита и компенсирание на особената тежест на положения нощен труд.

С оглед изложените съображения и предвид събраните по делото доказателства, въззивният съд намира, че исковата претенция за заплащане на допълнително възнаграждение за извънреден труд за процесния период, получен след преобразуване на реално положените часове нощен труд в дневен, се явява доказана по основание. По отношение на размера на претенцията, съдът съобрази приетата в първата инстанция и неоспорена от страните съдебно-икономическа експертиза, от която се установява, че за процесния период ищецът е положил нощен труд общо 376 часа, които преизчислени с коефициент 1,143 и приравнени на дневно работно време възлизат на 429,77 часа, като разликата от 53,77 часа не е отчетена по протоколи за положен труд и стойността им в размер на 465,82 лв. не е начислена и не е изплатена на ищеца. Ето защо, предявеният иск за главницата се явява основателен и доказан в претендирания размер, поради което следва да бъде уважен изцяло, ведно със законната лихва върху сумата от подаване на исковата молба. Основателна е и акцесорната претенция за мораторна лихва, съобразно заключението на вещото лице.

Предвид горното, Бургаският окръжен съд намира въззивната жалба за неоснователна, а поради съвпадане на крайните правни изводи на настоящата инстанция с тези на районния съд, обжалваното решение следва да бъде потвърдено като правилно и законосъобразно.

При този изход на делото на въззивника не се дължат разноски. На основание чл.78, ал.3 ГПК въззивникът следва да заплати на въззиваемия разноските за въззивната инстанция в размер на 500 лв., съобразно приложения договор за правна защита и съдействие. Неоснователно е възражението на въззивника за прекомерност на възнаграждението, тъй

като същото е заплатено за предявените два иска и не надвишава минималния размер според Наредба №1/2004г. на ВАДвС.

Мотивиран от горното и на основание чл.271, ал.1, т.1 от ГПК, Бургаският окръжен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 2789 от 6.12.2022 г. по гр.д. № 5745/2022 г. по описа на РС- Бургас.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“-МВР, адрес: гр.София, ул.,Пиротска“ №171- а, да заплати на В. И. И., ЕГН *****, сумата от 500 лв., представляваща разноски за адвокатско възнаграждение за въззивното производство.

Решението е окончателно и не подлежи на касационно обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____